

Vec C-337/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

29. máj 2023

Vnútroštátny súd:

Sofijski rajonen sad

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

29. máj 2023

Navrhovateľky v konaní o vydanie platobného rozkazu:

„APS beta Bulgaria“ EOOD

„Agencija za kontrol na prosročeni zadälženija“ AD

Predmet konania vo veci samej

Ide o viaceré konania, v ktorých ručiteľia, ktorých si vybrali osoby poskytujúce úvery spotrebiteľom – pričom v prípade odmietnutia uzavrieť príslušnú zmluvu o ručení je v zmluve o úvere stanovená vyššia úroková sadzba –, podávajú návrh na vydanie exekučného titulu voči príslušnému spotrebiteľovi vo vzťahu k všetkým sumám pôžičky spolu s ich odmenou, hoci vnútroštátne právo stanovuje, že príslušne ručenie zanikne uplynutím doby, počas ktorej bol hlavný veriteľ nečinný voči spotrebiteľovi ako príjemcovi úveru.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 4 ods. 2 a článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (smernica 93/13/EHS) vykladať v tom zmysle, že

ak zmluva o úvere stanovuje povinnosť spotrebiteľa uzavrieť zmluvu o ručení s ručiteľom určeným zo strany veriteľa, obsah zmluvy o ručení nie je „hlavným predmetom“ zmluvy s touto treťou osobou, ale súčasťou obsahu zmluvy o úvere? Je pritom relevantné, či v prípade veriteľa a ručiteľa ide o prepojené osoby?

2. Má sa bod 1 písm. i) prílohy smernice 93/13/EHS vykladať v tom zmysle, že

ak je spotrebiteľ povinný v rámci už uzavretej zmluvy o úvere poskytnúť ručiteľa – pričom jednou z možností je, že ručením poverí osobu určenú veriteľom –, obsah povinnosti spotrebiteľa zo zmluvy o ručení uzavretej neskôr v deň uzavretia zmluvy o úvere sa má považovať za nejasný, pretože pre spotrebiteľa nebolo možné, aby si sám vybral alebo navrhol osobu, ktorú veriteľ určí za budúceho ručiteľa?

3. V prípade, že odpoveď na predchádzajúcu otázku znie tak, že predmet zmluvy o ručení je jasný: Má sa bod 1 písm. i), j) a m) prílohy smernice 93/13/EHS vykladať v tom zmysle,

že ak sa spotrebiteľ zaviazal, že v rámci už uzavretej zmluvy o úvere poskytne ručiteľa – pričom jednou z možností je, že ručením poverí osobu určenú veriteľom –, obsah povinnosti spotrebiteľa zo zmluvy o úvere sa má považovať za nejasný a to môže viesť k neplatnosti zmluvy o úvere alebo jej jednotlivých zmluvných podmienok?

4. Má sa článok 4 ods. 1 smernice 93/13/EHS v spojení s článkom 8 smernice 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách vykladať v tom zmysle, že

ak osoba, ktorá poskytuje úver, vyžaduje, aby spotrebiteľ uzavrel zmluvu s osobou, ktorú určí poskytovateľ úveru a ktorá zabezpečí jeho pohľadávku voči spotrebiteľovi, vždy ide o využitie znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a tým o agresívnu obchodnú prax?

5. V prípade zápornej odpovede na štvrtú otázku: Majú sa článok 4 ods. 1 a článok 7 smernice 93/13/EHS v spojení s článkom 8 smernice 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách vykladať v tom zmysle, že

v jednostrannom súdnom konaní ako je konanie o vydanie platobného rozkazu, na ktorom sa spotrebiteľ nezúčastňuje, môže súd odôvodniť pochybnosti o tom, že podmienka zmluvy je nekalá, iba tým, že má podozrenie, že spotrebiteľ túto podmienku akceptoval na základe nekalej obchodnej praxe, alebo musí poslednú menovanú skutočnosť s istotou konštatovať?

6. Má sa článok 15 ods. 2 smernice 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere (smernica 2008/48/ES) vykladať v tom zmysle, že

toto ustanovenie sa má uplatňovať v prípadoch, keď je zmluva o úvere spojená s doplnkovou službou, konkrétne poskytnutím ručenia prostredníctvom tretej osoby za úhradu, a otvára spotrebiteľovi možnosť uplatniť nielen jeho nároky z dôvodu konania ručiteľa v rozpore s jeho povinnosťami ako je napríklad zaplatenie po uplynutí zákonnej lehoty, ale aj procesné námietky, ktoré vylučujú jeho povinnosť voči ručiteľovi?

7. Umožňuje článok 15 ods. 2 smernice 2008/48/ES v spojení so zásadou efektivity, resp. umožňujú – za predpokladu, že zmluva o úvere a zmluva o ručení predstavujú spojené transakcie – článok 5 a článok 7 smernice 93/13/EHS v spojení s bodom 1 písm. b) a c) prílohy tejto smernice

vnútroštátnu judikatúru, podľa ktorej ručiteľ zmluvy spojenej so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ktorý dostal od spotrebiteľa odmenu za zabezpečenie zmluvy o úvere a ktorý na základe ustanovenia zmluvy zaplatil veriteľovi napriek uplynutiu lehoty podľa článku 147 Zákona za zadávanie a dogovorenie (zákon o záväzkoch a zmluvách) – ktorá podľa judikatúry spôsobuje úplný zánik ručenia –, sa napriek tomu môže odvolávať na to, že vstúpil do práv pôvodného veriteľa, a s odvolaním sa na rozpornú judikatúru týkajúcu sa uplatňovania zákona žiadať od dlžníka platbu?

8. Má sa článok 3 písm. g) smernice 2008/48/ES v spojení s článkom 5 smernice 93/13/EHS vykladať v tom zmysle, že

v prípade, že v zmluve o úvere je stanovená povinnosť uzavrieť pripojenú zmluvu o ručení, čo vedie k zvýšeniu celkovej sumy úverového záväzku, sa

ročná percentuálna miera nákladov úveru musí vypočítať aj podľa normatívu splátok zvýšených so zreteľom na odmenu ručiteľa? Je v takom prípade relevantná skutočnosť, kto vybral ručiteľa a či je osobou prepojenou s hlavným veriteľom?

9. Má sa článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že

nesprávny údaj o skutočnej ročnej percentuálnej miere nákladov uvedený v úverovej zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom ako úverovým dlžníkom sa má považovať za chýbajúcu informáciu o skutočnej ročnej percentuálnej miere nákladov v úverovej zmluve a vnútroštátny súd musí uplatniť právne následky upravené vnútroštátnym právom pre prípad chýbajúceho údaj o skutočnej ročnej percentuálnej miere nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere? Má sa vychádzať z toho, že tieto dôsledky sú kogentne záväzné aj pre ručiteľa, ktorý zaplatil, vo vzťahu k spotrebiteľovi?

10. Má sa článok 23 druhá veta smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že

sankcia stanovená vnútroštátnym zákonodarcom v podobe neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, podľa ktorej sa má splatiť iba poskytnutá istina, sa má považovať za primeranú v prípadoch, keď zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje presný údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov tým spôsobom, že neuvádza náklady na profesionálneho ručiteľa vybraného veriteľom (hoci ročná percentuálna miera nákladov je v texte zmluvy o úvere uvedená v číselnej podobe)?

11. Má sa článok 2 ods. 2 smernice 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) (smernica 2009/138/ES) v spojení s časťou A bodom 14 prílohy č. 1 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že

profesionálny výkon zárobkovej činnosti ručiteľa, pri ktorom ručiaca spoločnosť platí vo všetkých prípadoch nesplnenia celkovú sumu úveru, ktorý si vzal spotrebiteľ ako dlžník, a spotrebiteľ platí odmenu v každej splátke úveru a to nezávisle od nesplácania úveru, predstavuje „poisťovaciu činnosť“ v zmysle uvedenej smernice?

12. V prípade kladnej odpovede na jedenástu otázku: Má sa článok 14 ods. 1 smernice 2009/138/ES vykladať v tom zmysle, že

osoba vykonávajúca činnosť uvedenú v jedenástej otázke podlieha povinnosti získať povolenie od vnútroštátnych regulačných orgánov, ktoré sú príslušné pre udeľovanie povolení poisťovniam?

Právne predpisy a judikatúra Európskej únie

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288) (ďalej len „smernica 93/13“)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) (Ú. v. EÚ L 149, 2005, s. 22) (ďalej len „smernica 2005/29“)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66) (ďalej len „smernica 2008/48“)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) (Ú. v. EÚ L 335, 2009, s. 1) (ďalej len „smernica 2009/138“)

Vnútroštátne právne predpisy

Graždanski procesualen kodeks (Občiansky súdny poriadok) – články 5, 6, 7, 410, 411, 413, 414, 414a, 415 a 416

Zakon za potrebitelskija kredit (zákon o spotrebiteľskom úvere) – články 2, 9, 10, 10a, 11, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28 a 33, ako aj § 2 Doplnitelni razporedbi (dodatkové ustanovenia)

Zakon za zaštita na potrebitelite (zákon o ochrane spotrebiteľa) – články 143, 144, 145, 146 a 147, ako aj § 13a Doplnitelni razporedbi (dodatkové ustanovenia)

Zakon za zadalženiata i dogovorite (zákon o záväzkoch a zmluvách, ďalej len „ZZD“) – články 22, 86, 138, 141, 142, 143, 146 a 147

Postanovlenie No 426 ot 18 dekemvri 2014 g. za opredelijane razmera na zakonnata lichva po prosročeni parični zadalženiata (výnos č. 426 z 18. decembra 2014, ktorým sa stanovuje výška zákonnej úrokovej sadzby pre peňažné dlhy, ktoré neboli splnené včas) – jediný článok, ako aj § 1 Doplnitelni razporedbi (dodatkové ustanovenia)

Zakon za sádebniata vlast (zákon o sústave súdov) – článok 130

Kodeks za zastrahovaneto (zákoník o poisťovníctve) – články 3, 28 a 29, ako aj príloha 1

Výkladové rozhodnutie Obšto sabranie na graždanskata i targovskata kolegii (Generálne zhromaždenie občianskych a obchodných senátov, ďalej len „OSGTK“) Vărhoven kasacionen săd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko, ďalej len „VKS“) č. 4/2013 z 18. júna 2014

výkladové rozhodnutie OSGTK VKS č. 5/2019 z 21. januára 2022

Uznesenie Sofijski gradski săd (Mestský súd Sofia, Bulharsko) č. 5389 z 1. marca 2019 v odvolacej občianskoprávnej veci č. 2165/2019

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania súd podáva v rámci vnútroštátneho konania o vydanie platobného rozkazu, ktoré je formálnym (písomným) konaním a ktoré vedie prevažne jedna strana. Z toho dôvodu, pokiaľ výslovne nie je uvedené inak, pozostávajú uvedené „skutočnosti“ z tvrdení navrhovateľiek, ktorým možno oponovať.

O konaní č. 11879/2023

- 2 Navrhovateľka, spoločnosť „APS beta Bulgaria“ EOOD, podala návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorý predstavuje rozhodnutie, ktorým súd nariadi dlžníkovi, aby buď uznal a zaplatil pohľadávku veriteľa alebo aby ju v určitej lehote poprel; ak ju nepoprie, realizuje sa nútený výkon rozhodnutia.
- 3 Podľa údajov navrhovateľky dlžník 15. apríla 2021 uzavrel s inou právnickou osobou, spoločnosťou „Easy asset management“ AD, zmluvu o spotrebiteľskom úvere vo výške 300 BGN s úrokovou sadzbou 40 % ročne a s ročnou percentuálnou mierou nákladov vo výške 48,35 %. Závazok mal byť splnený do 7. júla 2021 v 12 rovnakých splátkach po 34 BGN, z čoho vyplýva celková čiastka na zaplatenie vo výške 315,24 BGN. V zmluve je stanovené, že príjemca pôžičky berie na seba povinnosť do troch dní od uzavretia zmluvy poskytnúť poskytovateľovi pôžičky jednu z nasledujúcich záruk: dve fyzické osoby s určitým príjmom a dobrou bonitou, bankovú záruku v prospech poskytovateľa pôžičky na sumu 315,24 BGN, ktorá je platná ešte 30 dní po uplynutí lehoty na splnenie zmluvných záväzkov, alebo spoločnosť poskytujúcu záručné služby uznávanú veriteľom ako ručiteľa.
- 4 V deň poskytnutia úveru, t. j. 15. apríla 2021, uzavrel dlžník v konaní aj zmluvu o zabezpečení ručenia s osobou, ktorá nie je účastníkom konania, spoločnosťou „Financial Bulgaria“ EOOD (dcérska spoločnosť spoločnosti „Easy asset management“ AD), v ktorej táto spoločnosť vzala na seba povinnosť splniť povinnosť dlžníka voči pôvodnej veriteľke, ak to bude žiadať (t. j. uzavrieť zmluvu o ručení v prospech veriteľky). Za prijatie tejto povinnosti dostala spoločnosť „Financial Bulgaria“ EOOD odmenu vo výške 92,76 BGN, ktorá sa platí priamo pôvodnej veriteľke, spoločnosti „Easy asset management“ AD, ako prirážka k splátkam úveru vo výške 7,73 BGN. V dôsledku toho je celková

mesačná splátka 34 BGN a celková suma na zaplatenie 403 BGN. Efektívna zát'az pre spotrebiteľa predstavuje 30 % dlhu za tri mesiace, čo je ročná percentuálna miera nákladov vo výške viac ako 120 %.

- 5 Navrhovateľka uplatňuje, že po tom, ako spoločnosť „Financial Bulgaria“ EOOD zaplatila pôvodnej veriteľke, spoločnosti „Easy asset management“ AD, k čomu došlo 5. apríla 2022, viac ako šesť mesiacov po splatnosti poslednej splátky podľa zmluvy o úvere (obdobie je relevantné so zreteľom na právnu úpravu článku 147 ZZD), prvá menovaná spoločnosť ako plnivšia ručiteľka vstúpila do práv pôvodnej veriteľky voči dlžníkovi vo vzťahu ku všetkým ňou zaplateným sumám v celkovej výške 342,20 BGN a že ručiteľke okrem toho ešte patrí odmena vo výške 77,30 BGN.
- 6 Ručiteľka zmluvou z 31. marca 2022 postúpila pohľadávku navrhovateľke, spoločnosti „APS beta Bulgaria“ EOOD, pričom uplatňuje, že dlžník bol upovedomený 2. mája 2022. Z tohto dôvodu posledná menovaná spoločnosť žiada od dlžníka sumy v celkovej výške 442,76 BGN (bez súdnych trov).

O konaní č. 11882/2023

- 7 V tomto konaní opäť spoločnosť „APS beta Bulgaria“ EOOD podala návrh na vydanie platobného rozkazu proti spotrebiteľovi, ktorý nezaplatil ručiteľovi podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere, hoci ručiteľ splnil záväzok voči pôvodnej veriteľke.
- 8 Veriteľkou v tomto konaní je iný finančný podnik, spoločnosť „Kredisimo“ AD, ktorá 5. septembra 2016 poskytla spotrebiteľovi ako príjemcovi úveru úver vo výške 1700,00 BGN s ročnou percentuálnou mierou nákladov vo výške 50 %, ktorý mal byť splatený v 118 rovnakých mesačných splátkach po 115,26 BGN, čoho výsledkom je celková suma na splatenie vo výške 2074,68 BGN. Podľa zmluvy môže spotrebiteľ poskytnúť veriteľke zábezpeku vo forme nepodmienenej bankovej záruky alebo do 48 hodín od uzavretia zmluvy uzavrieť zmluvu o ručení s osobou, ktorú si zvolila veriteľka, pričom v takom prípade by spotrebiteľ dostal schválenie úveru do 24 hodín. Ak dlžník neposkytne žiadnu zábezpeku, lehota na poskytnutie úveru je 14 dní. Okrem toho ak dlžník neposkytne ručenie, veriteľka môže podľa zmluvy predčasne určiť splatnosť celého úveru.
- 9 Dňa 5. septembra 2016 dlžník uzavrel s inou ručiteľkou, spoločnosťou „I Trust“ EOOD, zmluvu o prevzatí ručenia voči veriteľke za odmenu vo výške 124,39 BGN mesačne na dobu 18 mesiacov, spolu teda 2239,02 BGN (viac ako je celková suma na splatenie úveru).
- 10 Navrhovateľka v konaní, spoločnosť „APS beta Bulgaria“, uplatňuje, že 23. februára 2021 (po uplynutí šesťmesačnej lehoty podľa článku 147 ZZD od splatnosti poslednej splátky pôžičky) ručiteľka zaplatila pôvodnej veriteľke spolu 2498,01 BGN. Dlžník okrem toho dlhuje ručiteľke odmenu spolu s úrokmi z omeškania v celkovej výške 2 595,72 BGN.

- 11 Navrhovateľka uplatňuje, že ručiteľka, spoločnosť „I Trust“ EOOD, svoje pohľadávky, ktoré na základe postúpenia nadobudla po zaplatení 23. februára 2021, postúpením pohľadávky z 2. marca 2021 previedla na navrhovateľku v konaní, spoločnosť „APS beta Bulgaria“ EOOD, o čom bol dlžník upovedomený 31. marca 2021. Z tohto dôvodu navrhovateľka žiada, aby súd rozsudkom uložil dlžníkovi povinnosť zaplatiť 5093,73 BGN bez trov konania.

O konaní č. 17309/2023

- 12 Tvrdenia v tomto konaní sú veľmi podobné situácii v predchádzajúcom konaní, na ktorom je zúčastnená tá istá veriteľka, tá istá ručiteľka a tá istá postupníčka.
- 13 V tomto konaní ručiteľka podľa zmluvy o ručení ručí aj po splatnosti povinností spotrebiteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nezávisle od toho, či veriteľka v lehote šiestich mesiacov od splatnosti povinnosti zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere podala návrh proti spotrebiteľovi a/alebo ručiteľovi.

O konaní č. 17635/2023

- 14 Podobne ako v prvom konaní, č. 11879/2023, aj v tomto konaní ide o spotrebiteľský úver, ktorý dlžníkovi poskytla spoločnosť „Easy asset management“ AD, pričom dcérska spoločnosť veriteľky, spoločnosť „Financial Bulgaria“ EOOD, na žiadosť spotrebiteľa prevzala ručenie. Naproti tomu navrhovateľkou a postupníčkou je spoločnosť „Agencija za kontrol na prosročeni zadälženia“ AD.
- 15 Navrhovateľka uplatňuje, že ručiteľka zaplatila pôvodnej veriteľke po uplynutí šesťmesačnej lehoty podľa článku 147 ZZD od splatnosti poslednej splátky úveru a týmto spôsobom vstúpila do práv veriteľky; pohľadávka ručiteľky bola zmluvou o postúpení pohľadávky prevedená na navrhovateľku, spoločnosť „Agencija za kontrol na prosročeni zadälženia“ AD.

O konaní č. 24555/2023

- 16 Podobne ako v prvom konaní uvedenom vyššie sa nárok opiera o zmluvu o úvere so spoločnosťou „Easy asset management“ AD, za ktorú na návrh spotrebiteľa prevzala ručenie jej dcérska spoločnosť, spoločnosť „Financial Bulgaria“ EOOD.
- 17 Navrhovateľka uplatňuje, že ručiteľka (v šesťmesačnej lehote podľa článku 147 ZZD od splatnosti poslednej splátky) zaplatila pôvodnej veriteľke a v ten istý deň svoje regresné nároky z platby, ako aj svoj nárok na odmenu postúpila navrhovateľke, spoločnosti „Agencija za kontrol na prosročeni zadälženia“ AD, a aj upovedomila dlžníka.

O konaní č. 24706/2023

- 18 Podobne ako v prvom konaní uvedenom vyššie sa nárok opiera o zmluvu o úvere so spoločnosťou „Easy asset management“ AD, za ktorú na návrh spotrebiteľa prevzala ručenie jej dcérska spoločnosť, spoločnosť „Financial Bulgaria“ EOOD.
- 19 Navrhovateľka uplatňuje, že ručiteľka (po uplynutí šesťmesačnej lehoty podľa článku 147 ZZD od splatnosti poslednej splátky) zaplatila pôvodnej veriteľke a v ten istý deň svoje regresné nároky, ako aj svoj nárok na odmenu postúpila navrhovateľke, spoločnosti „Agencija za kontrol na prosročení zadalženia“ AD, a aj upovedomila dlžníka.

O konaní č. 25027/2023

- 20 Opísaný skutkový stav v tomto konaní sa podobá na skutkový stav v konaní č. 24706/2023.

O konaní č. 25108/2023

- 21 Aj opísaný skutkový stav v tomto konaní sa podobá na skutkový stav v konaní č. 24706/2023.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania***Súvislosť s právom Únie a potreba výkladu: k spojeniu medzi zmluvou o úvere a zmluvou o ručení – prvé tri prejudiciálne otázky***

- 22 Senát vnútroštátneho súdu by najprv chcel vyjasniť, do akej miery sú zmluvy o úvere uzavreté dlžníkmi v konaniach spojené so zmluvami o ručení, aby mohol posúdiť nekalosť podmienok, ktoré sú v nich obsiahnuté. V týchto konaniach existuje podozrenie, že zmluvy o ručení boli uzavreté v prvom rade na to, aby sa obišlo obmedzenie uvedené v zákone o spotrebiteľských úveroch, ktoré pre zmluvy o spotrebiteľskom úvere stanovuje maximálnu ročnú percentuálnu mieru nákladov.
- 23 Senát vnútroštátneho súdu musí z úradnej povinnosti skúmať, či sú podmienky tak pôvodnej zmluvy o úvere, ako aj zmluvy o ručení nekalé. Posledná menovaná sa podľa bulharského práva kvalifikuje ako príkazná zmluva podľa článku 280 ZZD: Budúci ručiteľ na seba berie povinnosť voči pôvodnému veriteľovi, že splní povinnosť dlžníka. To vyplýva z toho, že podľa bulharského práva je zmluva o ručení nezávislá od hlavnej zmluvy o úvere a stranami zmluvy o ručení sú veriteľ a ručiteľ (článok 138 ods. 1 ZZD). Hlavným predmetom tejto zmluvy o ručení by tak boli povinnosť ručiť za konkrétnu zmluvu o úvere a cena za poskytnutie tejto finančnej služby, vo vzťahu k čomu nie je možné hodnotenie nekalej povahy podmienok podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Tento výklad je v súlade s normatívmi Súdneho dvora napríklad v bode 62 rozsudku zo 16. júla

2020 v spojených veciach C-224/19 a C-259/19, Caixabank, a tam uvedenej judikatúre: Keďže ide o zmluvu medzi spotrebiteľom ako dlžníkom a profesionálnym ručiteľom, zmluvné strany nie sú rovnaké ako v zmluve o úvere a ich povinnosti sú rozdielne. Ak nie je dojednané prevzatie ručenia a cena, zmluva nemôže existovať.

- 24 Vzniká však otázka, či je v prípade ako je tento kvalifikovanie zmluvy o ručení ako samostatnej transakcie s iným hlavným predmetom ako je hlavný predmet zmluvy o úvere spôsobilé zaručiť účinnú ochranu spotrebiteľa v zmysle povinnosti členských štátov podľa článku 7 ods. 1 smernice 93/13. V tomto ohľade niet pochyb o tom, že zmluva o ručení bola uzavretá medzi inými stranami ako pôvodná zmluva a obsahuje odlišné práva a povinnosti.
- 25 Je však mnoho dôvodov usudzovať, že obe zmluvy v skutočnosti upravujú jeden jednotný právny vzťah, ktorý má zaistiť zvýšenie dlhov spotrebiteľa ako príjemcu úveru: Podľa podmienok zmluvy o úvere si spotrebiteľ nemôže vybrať ručiteľa sám – je povinný akceptovať toho, ktorého určí veriteľ, ak si ručiteľa nenašiel sám. Po prvé, v prípade prvého konania a konaní 3 až 8 je ručiteľka priamo prepojená s veriteľkou, je to totiž jej dcérska spoločnosť. Po druhé, všetky zmluvy o ručení boli uzavreté s dojednaním odmeny vo výške viac ako 75 % celkovej sumy úveru. Po tretie, odmena za prevzatie ručenia sa platí v tých istých termínoch, v ktorých sú splatné splátky úveru, a z hľadiska spotrebiteľa sa stáva súčasťou povinností vyplývajúcich zo zmluvy o úvere. Napokon, cena za prevzatie ručenia nie je obsiahnutá v ročnej percentuálnej miere nákladov hlavnej zmluvy o úvere a podstatne zvyšuje jej náklady, porušujúc tak vnútroštátnu právnu úpravu.
- 26 Na druhej strane vzniká aj otázka povahy zmluvy o ručení, ktorá sa síce uzatvára na žiadosť spotrebiteľa, avšak s osobou, ktorú jednostranne vyhladá pôvodný veriteľ. Obmedzená možnosť voľby spotrebiteľa ho v čase uzavretia zmluvy o úvere v skutočnosti ponecháva v neistote o tom, kto bude ručiteľom, na ktorého bude viazaný, a za akých podmienok sa tak stane.
- 27 Vzniká preto otázka, či v prípade existencie takéhoto dvojitého zmluvného vzťahu (zmluva o úvere a zmluva o ručení) možno usudzovať, že obsah zmluvy o ručení je ako celok v rozpore s bodom 1 písm. i) prílohy smernice 93/13. Za týchto okolností – ale len ak sa obe zmluvy budú vykladať ako jeden jednotný zmluvný vzťah – by senát vnútroštátneho súdu mohol usudzovať, že zmluva o ručení ako celok je neplatná, keďže hlavný predmet zmluvy o prevzatí ručenia neurčuje spotrebiteľ, ale spotrebiteľ je nútený akceptovať osobu vybratú pôvodným veriteľom.
- 28 Nejasnosť o osobe ručiteľa by sa však mohla považovať aj za nejasnosť najprv uzavretej zmluvy o úvere, keďže neexistencia ručiteľa pre túto zmluvu by mohla viesť k neplneniu zmluvy, ak je toto ustanovenie zmluvy platné, čo podľa všeobecných podmienok zmluvy o úvere v druhom a treťom konaní viedlo k predčasnej splatnosti a v ostatných konaniach k oneskorenému poskytnutiu

úveru. Preto je potrebné odpovedať na otázku, či zahrnutie povinnosti uzavrieť zmluvu o ručení s osobou určenou veriteľom do zmluvy o úvere možno v takejto zmluve považovať za nekalú podmienku podľa bodu 1 písm. i), j) a m) prílohy smernice 93/13.

O súvislosti medzi praxou určovania ručiteľa pôvodným veriteľom a nekalosťou zmluvných podmienok – štvrtá a piata prejudiciálna otázka

- 29 Podľa judikatúry Súdneho dvora (body 43 až 44 rozsudku z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, ako aj body 48 až 50 rozsudku z 19. septembra 2018, Bankia, C-109/17) zaradenie zmluvnej podmienky do zmluvy na základe uplatnenia nekalej obchodnej praxe v zmysle smernice 2005/29 predstavuje jednu z indícií pri posudzovaní nekalosti v zmysle článku 4 smernice 93/13.
- 30 Podľa názoru senátu vnútroštátneho súdu v ôsmich prejednávanych konaniach závisí výška povinností dlžníkov od toho, či títo dlžníci poskytnú veriteľke ručenie. Je pritom nevyhnutné posúdiť, či možno výber ručiteľov zo strany veriteľky, osoba ktorých osoba sa pre spotrebiteľov stáva záväznou, vykladať ako nekalú obchodnú prax v zmysle smernice 2005/29. V tejto súvislosti senát vnútroštátneho súdu nevyhnutne potrebuje odpoveď na otázku, či je nekalý charakter obchodnej praxe možné v prejednávanej veci určiť ako agresívny podľa článku 8 smernice 2005/29 len na základe druhu právneho úkonu medzi stranami v podobe zmluvy o úvere a stanovených dôsledkov neexistencie ručenia alebo či sa toto posúdenie musí vykonať aj na základe ďalších faktorov.
- 31 Na druhej strane senát vnútroštátneho súdu zastáva názor, že vzhľadom na jednostranný charakter konania o vydanie platobného rozkazu nemá možnosť uplatniť pravidlá komplexného posúdenia výskytu nekalej obchodnej praxe, keďže spotrebiteľia ešte nie sú zapojení do konania. Podľa normatívo Súdneho dvora v bode 38 rozsudku z 11. mája 2020, Lintner, C-511/17, v jednostrannom konaní ako je konanie o vydanie platobného rozkazu môže súd odmietnuť ochranu zmluvnej strany aj vtedy, keď síce s istotou nezistil, že určitú podmienku treba kvalifikovať ako nekalú v zmysle smernice 93/13, ale má v tomto ohľade odôvodnené pochybnosti. Táto povinnosť vyplýva z požiadavky zabezpečiť účinné prostriedky ochrany spotrebiteľov pred viazanosťou nekalými podmienkami v článku 7 smernice 93/13. V prejednávanej veci sú však odôvodnené pochybnosti súdu, pokiaľ ide o nekalosť zmluvnej podmienky, vyvolané ďalšími odôvodnenými pochybnosťami, a to, že podmienka sa stala súčasťou zmluvy v dôsledku uplatnenia agresívnej obchodnej praxe podľa článku 8 smernice 2005/29. V dôsledku toho je potrebné vyjasniť, či v tomto prípade môže možná pochybnosť týkajúca sa nekalého charakteru obchodnej praxe viesť k záveru, že existujú aj oprávnené pochybnosti týkajúce sa nekalosti podmienky podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13.

Účinné uplatnenie lehoty na oslobodenie ručiteľa od jeho povinností voči veriteľovi a spotrebiteľovi – šiesta prejudiciálna otázka

- 32 Otázka vzniká aj so zreteľom na ustálenú vnútroštátnu judikatúru týkajúcu sa uplatňovania lehoty na oslobodenie ručiteľa od ručenia podľa článku 147 ZZD. Táto judikatúra ponecháva spotrebiteľa ako príjemcu úveru v neistote o účinkoch zmluvy o spotrebiteľskom úvere v čase jej uzavretia, keď zmluva povinne vyžaduje odplatné ručenie.
- 33 Podľa článku 147 ZZD povinnosť ručiteľa zaplatiť veriteľovi zaniká, keď veriteľ v lehote šiestich mesiacov odo dňa splatnosti pohľadávky neuplatní svoj nárok voči dlžníkovi. Toto ustanovenie je kogentné. Podľa záväzného vnútroštátneho výkladového rozhodnutia ide o prekluzívnu lehotu: Ak veriteľ neuplatnil svoj nárok voči dlžníkovi, v plnom rozsahu zaniká právny vzťah medzi ním a zmluvným ručiteľom. Platby ručiteľa alebo potvrdenie jeho povinností voči dlžníkovi sú pre účinky tejto lehoty irelevantné, keďže ju súd sleduje z úradnej povinnosti. Nejde o premlčaciu lehotu.
- 34 Niektoré senáty súdov zároveň zastávajú názor, že závery o úplnom zániku ručenia sa môžu uplatňovať na nároky veriteľa voči ručiteľovi, nie však na nároky ručiteľa voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi. Na rozdiel od výkladového rozhodnutia zastávajú názor, že skončenie ručenia nepôsobí absolútne, ale sa ho iba ručiteľ môže dovolávať. Toto ponímanie, ktoré sa vzťahuje na lehotu pre skončenie (a nie pre zánik) ručenia ručiteľa a v dôsledku toho všetkých jeho regresných nárokov voči dlžníkovi uplatniteľnú podľa vnútroštátneho práva, vedie k problémom pri uplatňovaní smernice o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, najmä článku 15 ods. 2 smernice 2008/48. Senát vnútroštátneho súdu má pochybnosti o tom, že toto ustanovenie možno uplatňovať v prejednávanej veci, keďže vo všetkých konaniach dlžníci popri príslušnej zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavreli aj zmluvy o odplatnom prevzatí ručenia, čo podľa názoru senátu vnútroštátneho súdu predstavuje finančnú službu spotrebiteľovi.
- 35 Z týchto dôvodov vzniká otázka, či je článok 15 ods. 2 smernice 2008/48 možné uplatňovať v prípadoch, v ktorých ručiteľ nesplnil svoju povinnosť odmietnuť platbu z dôvodu uplynutia lehoty jeho ručenia podľa vnútroštátneho práva s odvolaním sa na zánik ručenia podľa článku 147 ZZD. Podľa definície článku 3 písm. n) smernice 2008/48 je takéto uplatňovanie možné, ak usúdime, že obe zmluvy tvoria jeden celok a navzájom sa financujú, keďže spotrebiteľ platí za ručenie súčasne so splátkami podľa zmluvy o úvere. Ak je toto ustanovenie uplatniteľné aj vo vzťahu k ručiteľovi, treba zodpovedať aj otázku, či sa uplatňuje nielen pokiaľ ide o vzájomné nároky, ktoré by spotrebiteľ mohol uplatniť voči poskytovateľovi služby v rámci zmluvy o poskytovaní služieb, ale aj pokiaľ ide o jeho procesné námietky, napr. odmietnutie zaplataenia regresného nároku osoby, povinnosť ktorej už zanikla.
- 36 Skúmať treba aj otázku, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna judikatúra, podľa ktorej sa ručiteľ môže odvolávať na uplynutie lehoty jeho ručenia podľa

článku 147 ZZD, pretože pôvodný veriteľ svoju pohľadávku zo zmluvy o úvere neuplatnil voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi do šiestich mesiacov od posledného termínu splatnosti, avšak dlžník sa na uplynutie tejto lehoty nemôže odvolávať voči ručiteľovi, ktorý zaplatil.

- 37 Aj keby článok 15 ods. 2 smernice 2008/48 nemal byť uplatniteľný v prejednávanej veci, treba zodpovedať otázku, či taká vnútroštátna judikatúra, na ktorú sa v treťom konaní, v ktorom boli predložené prejudiciálne otázky, ručiteľ s dôverou v rozpornú judikatúru k tejto otázke výslovne odvoláva v ustanovení zmluvy, nie je v rozpore s článkom 7 smernice 93/13, keďže táto judikatúra dovoľuje profesionálnemu ručiteľovi, aby si v rozpore s bodom 1 písm. b) a c) prílohy k poslednej menovanej smernici sám určil rozsah svojej povinnosti. Ak by sa ručiteľ rozhodol, že voči pôvodnému veriteľovi vznesie námietku, že platbu ručiteľa žiada po uplynutí lehoty podľa článku 147 ZZD, príjemca úveru ako dlžník by nedlhoval ručiteľovi splátky úveru. Ak to však ručiteľ nenamietne a zaplatí, hoci podľa záväzného výkladového rozhodnutia týkajúceho sa konania o vydanie platobného rozkazu takú povinnosť nemá, spotrebiteľovi ako hlavnému dlžníkovi by zostala jeho povinnosť voči ručiteľovi, keďže podľa vyššie uvedenej judikatúry by sa nemohol odvolávať na uplynutie lehoty ručenia ručiteľa. Prinajmenšom v jednom z konaní tento účinok vyplýva z výslovného ustanovenia zmluvy, ktoré sa zakladá na rozpornom výklade pravidiel o vymožitelnosti tejto lehoty vnútroštátnymi súdmi, ktoré by sa mali opierať o kogentné zákonné ustanovenia (podľa článku 147 ZZD) o obsahu zmluvy o ručení, ktorých ochrana sa nevzťahuje na spotrebiteľa. Rozporná vnútroštátna judikatúra tak umožňuje ručiteľovi formulovať podmienky zmluvy o ručení, čím je ochrana spotrebiteľa podľa vnútroštátneho práva zbavená svojho potrebného účinku.
- 38 Preto je potrebné zodpovedať otázku, či zásada účinnej ochrany spotrebiteľa pred nekalými podmienkami v zmluve o ručení, ktoré upravujú, ako má podnikateľ, ktorý prevzal povinnosť ručenia, naložiť s výzvou na zaplatenie, ktorú mu pôvodný veriteľ adresoval po uplynutí lehoty ručenia ručiteľa, bráni uplatneniu vnútroštátnej judikatúry, podľa ktorej výlučne samotný ručiteľ môže namietkať, že lehota jeho ručenia uplynula.
- 39 Otázku treba zodpovedať aj v kontexte článku 5 smernice 93/13, totiž či táto právna úprava pripúšťa, aby sa rozporná vnútroštátna judikatúra o určitej otázke vnútroštátneho práva mohla použiť na nejasný výklad zmluvných podmienok v neprospech spotrebiteľa, ako sa to deje v prejednávanej veci.

Účinky platby za ručenie na určenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o úvere

- 40 Nasledujúce tri otázky sú totožné s prejudiciálnymi otázkami predloženými Súdnemu dvoru v ešte nerozhodnutej veci Profi Credit Bulgaria, C-714/22. Týkajú sa povinnosti poskytovateľa úveru v prípade spotrebiteľského úveru jasne uviesť ročnú percentuálnu mieru nákladov v texte zmluvy o spotrebiteľskom úvere, aby neuviedol spotrebiteľa do omylu S tým, že v plnom rozsahu odkazuje na

odôvodnenie uvedeného návrhu na začatie prejudiciálneho konania, senát vnútroštátneho súdu vyjadruje pochybnosti o tom, či smernica 2008/48 popri uvedení ročnej percentuálnej miery nákladov v texte zmluvy o úvere nevyžaduje aj uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorá bola správne vypočítaná v súlade s metódou stanovenou v tejto smernici. V prejednávanych veciach sa náklady na zmluvy o ručení, keďže nie sú súčasťou úverových zmlúv, nezohľadňujú pri určovaní ročnej percentuálnej miery nákladov úverových zmlúv. Senát vnútroštátneho súdu si nie je istý, či náklady na prevzatie ručenia nemajú byť súčasťou ročnej percentuálnej miery nákladov, najmä v prípadoch, keď ručiteľ, ktorý vyhlási, že je ochotný zabezpečiť povinnosti dlžníka, vyberá pôvodný veriteľ, ale odmenu mu platí spotrebiteľ. Definícia v článku 3 písm. g) smernice 2008/48 stanovuje, že v ročnej percentuálnej miere nákladov musia byť obsiahnuté aj náklady na doplnkové služby, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí služieb, aby získal úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok. Presne tak to je v prejednávanej veci.

- 41 Pri posudzovaní toho, či sa odmena ručiteľa podľa prepojenej zmluvy s dlžníkom má započítať do ročnej percentuálnej miery nákladov, by mala byť zodpovedaná aj otázka, či a za akých podmienok sa tieto náklady môžu považovať za súčasť ročnej percentuálnej miery nákladov, keď dlžník počas krátkeho obdobia mal možnosť sám navrhnúť ručiteľa. Preto by sa mala zohľadniť aj dobrovoľnosť voľby, najmä so zreteľom na stanovenie ručiteľa, ktoré v konečnom dôsledku závisí predsa len od vôle pôvodného veriteľa, na predpoklady pre súhlas veriteľa s iným ručiteľom, pokiaľ taký existuje, ako aj na obdobie, počas ktorého môže dlžník takéhoto ručiteľa nájsť.
- 42 Ďalej je potrebné opäť položiť otázku, či sa nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o úvere má považovať za chýbajúci údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, keďže účel informačnej povinnosti – aby spotrebiteľ mohol skutočne porovnať ponuky na trhu úverov – nie je splnený. V nadväznosti na túto otázku vzniká aj otázka, či by postavenie uvedenia nesprávnej ročnej percentuálnej miery nákladov na roveň chýbajúcemu údaju o nej nevedlo aj k neprimeranosti sankcie stanovenej vo vnútroštátnom práve za jej nesprávny výpočet.

O právnej povahe zmluvy o prevzatí ručenia a jej kvalifikovaní ako poistnej transakcie

- 43 Senát vnútroštátneho súdu má pochybnosti aj o tom, ako sa z hľadiska práva Únie majú správne právne kvalifikovať transakcie, pri ktorých spotrebiteľia dojednávajú, že určitá osoba za úhradu ručí za ich dlhy voči inému veriteľovi, keď sú tieto transakcie vykonávané trvalo a na profesionálnom základe. Senáty Sofijski gradski sād (Mestský súd Sofia) a Vārchoven kasacionen sād (Najvyšší kasačný súd) implicitne vychádzajú z toho, že v takých prípadoch ide o bežné ručiteľské transakcie, ktoré nepodliehajú žiadnym povolovacím pravidlám a mohol by ich uzatvárať ktokoľvek.

- 44 V prípade takýchto transakcií však osoba berie na seba povinnosť v prípade omeškania prevziať zodpovednosť spotrebiteľa ako dlžníka za nesplnenie jeho konkrétnej povinnosti voči veriteľovi, pričom dlžník za túto službu zaplatí odmenu. Táto povinnosť sa vyznačuje podobnými hlavnými znakmi ako zmluva o poistení úveru: Zodpovednosť v prípade vzniku budúcej neistej udalosti negatívnej povahy (nesplnenie zmluvy) za úhradu. Z tohto dôvodu potrebuje senát vnútroštátneho súdu výklad, či zmluvy ako tie, ktoré boli s dlžníkmi uzavreté v konaniach o vydanie platobného rozkazu (o prevzatí odplatného ručenia voči ich veriteľom) možno kvalifikovať ako poistné zmluvy. Príslušná smernica 2009/138 nedefinuje obsah poistných zmlúv, avšak takúto definíciu možno nájsť v judikatúre Súdneho dvora, konkrétne v rozsudku z 23. apríla 2015, Van Hove, C-96/14, bod 34: Poistnou zmluvou poisťovateľ berie na seba povinnosť na základe predchádzajúcej platby poistného nahradiť poistenému škodu, ktorá vznikne z toho, že nastalo možné poistené riziko, ktoré je uvedené v zmluve.
- 45 V konaniach prejednávaných senátom vnútroštátneho súdu je stanovená taká odmena, ako aj škodová udalosť pre spotrebiteľa ako dlžníka v podobe omeškania s platbou, ale zdá sa, že nie je špecifikované žiadne riziko, ktoré sa zvyčajne označuje ako poistné riziko. Ručiteľ v skutočnosti zabezpečuje každé neplatenie spotrebiteľa, nezávisle od dôvodov, vrátane úmyselného odmietnutia splácať úver. Tým sa uvedená zmluva určitým spôsobom odlišuje od poistnej zmluvy.
- 46 Na druhej strane zmluva o ručení s profesionálnym ručiteľom minimalizuje riziká pre pôvodného dlžníka v prípade škodovej udalosti v podobe nesplatenia úveru a zmluva má odplatný charakter, z dôvodu čoho sa podobá poisteniu. V prejednávanej veci možno zvážiť, či v takom prípade spotrebiteľ, ktorý je hlavným dlžníkom, nekoná vo vzťahu k pôvodnému veriteľovi ako poisťiteľ, keď pre neho zabezpečuje záruku za škodu tým, že platí ručiteľa. Z tohto dôvodu by sa malo vyjasniť, či taká zmluva môže spadať pod pojem „poistná zmluva“ podľa smernice 2009/138 a či adekvátne tomu príjemca poistného podľa takejto zmluvy nepodlieha povoločnej povinnosti podľa článku 14 tejto smernice.